

INNEHÅLL

INLEDNING

443 För kvinnofrid krävs insatser på alla fronter *Lotti Helström*

KLINIK OCH VETENSKAP

444 Vården har en nyckelroll i att avslöja våld och hjälpa kvinnor
Gun Heimer, Kristina Stenson

447 Från intern familjeangelägenhet till grovt brott *Lars Nylén*

450 Psykodynamisk behandling för kvinnomisshandlare *Tomas Böhm*

454 Synligt folkhälsoproblem som vi har svårt att se *Karen Leander*

457 Våldet mot kvinnor är en del av ett större våld *Jerzy Sarnecki*

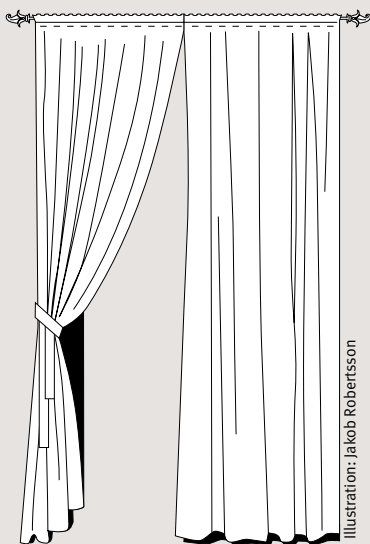

Illustration: Jakob Robertsson

Omslag och illustrationer: Jakob Robertsson

GÄSTREDAKTÖR:

GUN HEIMER, professor, överläkare, Nationellt centrum för kunskap om mäns våld mot kvinnor, Uppsala universitet, Uppsala.

Som gästredaktör har Gun Heimer bistått redaktionen med planering, granskning och artikelurval.

Nästa tema finns i Läkartidningen nr 16 som utkommer den 16 april 2008. Temat då kommer att vara barnvaccinationer.

FÖR KVINNOFRID KRÄVS INSATSER PÅ ALLA FRONTER

Våld mot kvinnor är ett problem med ett stort mörkertal. Mörkertalet har flera förklaringar.

LOTTI HELSTRÖM, docent, akutmottagningen för våldtagna kvinnor, kvinnokliniken, Södersjukhuset, Stockholm
lotti.helstrom@sodersjukhuset.se

Kvinnors skuld till mäns aggressivitet har länge tagits för given, och våldet har betraktats som en del av privatlivet såväl här hemma som i andra kulturer.

En kvinna sa till mig: »Du förstår, i mitt land finns inget som heter våldtäkt, det heter att vara dum.«

Samhället, sjukvården och kvinnorna bagatelliserar skadorna. Skadorna läker, men den inre processen av kroniska stresskador får sällan behandling.

Rån, mordförsök och våldtäkt är de händelser som löper störst risk att orsaka kronisk stresssjukdom, PTSD, vilket är ett mycket handikappande psykiatriskt tillstånd.

Våld utlöser skam och skuld känslor, genom delvis primitiva mekanismer i hjärnan. Aggressivitet från en annan människa utlöser automatisk skam och en fråga om vad man själv kan ha gjort för fel som utlöst händelsen. Om man ser sig som skuld till händelsen får man paradoxalt en slags kontroll; man hade kunnat förhindra den. Dessa i sig primitiva skuld- och skamkänslor förstärks genom samhällets attityder.

Vid PTSD kan minsta påminnelse om händelsen leda till ett återupplevande med samma känsla av överväldigande skräck och hjälplöshet som under händelsen. Undvikande av återupplevandet leder till starka inskränkningar i livet.

Den blockering av inlärning, koncentrationsförmåga och förmåga att känslomässigt bearbeta upplevelser som återupplevandet ger hindrar kvinnan från att fortsätta utvecklas personligt och professionellt. Hjärnforskningen har hjälpt oss att förstå detta. Genom tidig intervention kan dessa skador på hjärnans förmåga att bearbeta minimeras.

Sjukvården accepterar ofta kvinnans osannolika förklaringar till sina skador; därför att det är enklare så, därför att man litat på att människor säger sanningen, för att man inte förstår den »hjärntvätt« genom normaliseringsprocessen som kvinnor i misshandelsrelationer genomgår.

Mäns våld drabbar både män och kvinnor. Våld finns som en del av en god mansroll: modiga män försvarar sitt land, sin familj och sin grupp med våld.

Varken upprepat våld i nära relationer eller våldtäkt utlöses typiskt av en konflikt mellan mannen och kvinnan, utan är snarare uttryck för känslor av vanmakt och frustration som tillfälligt lättas genom den maktkänsla som misshandeln eller våldtäkten ger.

Diskussionen om mäns våld är inte enbart en fråga för kvinnorörelsen. Glädjande nog finns i dag ett ökat engagemang bland män att diskutera mansrollen och mäns våld utifrån ett manligt perspektiv.

För att få såväl mans- som kvinnofrid i vårt land krävs insatser på alla fronter. Sjukvårdens personal måste lära sig att känna igen våldet och ha metoder för att ta hand om offren. Samhället måste tillhandahålla resurser för vård av både offer och förövare.

Kvinnor och män måste se sina egna attityder och vara beredda att ifrågasätta vad som egentligen är en idealisk man.

Än så länge har vi bara börjat.

REFERENSER:

- Hopper JW, Frewen PA, van der Kolk BA, Lanius RA. Neural correlates of reexperiencing, avoidance, and dissociation in PTSD: symptom dimensions and emotion dysregulation in responses to script-driven trauma imagery. *J Trauma Stress.* 2007;20(5):713-25.
- Mendel-Enk S. Med uppenbar känsla för stil: Ett reportage om manlighet, Stockholm: Atlasbokförlag; 2005.